

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Тема 5
Обов'язки медсестри
із забезпечення особистої гігієни дітей
різного віку, вигодовування дітей
першого року життя

Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної роботи студентів
з дисципліни "Сестринська практика"

Затверджено
вченою радою ХНМУ.
Протокол № 11 від 27.11.2014.

Харків
ХНМУ
2015

Тема 5. Обов'язки медсестри із забезпечення особистої гігієни дітей різного віку, вигодовування дітей першого року життя : метод. вказ. для самост. позааудит. роботи студентів з дисципліни "Сестринська практика" / упор. В.А. Клименко, В.П. Кандиба, О.М. Плахотна та ін. – Харків : ХНМУ, 2015. – 12 с.

Упорядники В. А. Клименко
 В. П. Кандиба
 О. М. Плахотна
 О. М. Ащеулов
 Ю. В. Карпушенко

Кількість навчальних годин:

- самостійна робота – 3;
- практичні заняття – 4.

Актуальність. Догляд за дитиною – одна з найважливіших умов правильного розвитку. Догляд передбачає організацію оптимального режиму дня, призначення адекватної дієти, проведення раціональних заходів, що сприяють фізичному і психомоторному розвитку. Організм дитини, особливо перших місяців життя, багато в чому відрізняється від організму дорослої людини. Знання анатомічних та фізіологічних особливостей дитячого організму є підставою до правильної організації догляду протягом всього періоду дитинства.

Вигодовування дітей першого року життя є важливим аспектом у догляді за хворими, забезпечує їх повноцінний ріст і розвиток. Медичні сестри повинні знати склад материнського молока, переваги природного вигодовування, вміти розрахувати добовий об'єм їжі, знати сучасні схеми вигодовування немовлят, які знаходяться на грудному вигодовуванні. Крім того необхідно знати сучасні суміші, які використовуються при штучному вигодовуванні, вміти скласти меню на день дітям, які знаходяться на штучному чи змішаному вигодовуванні.

Що стосується дітей першого року життя, то для них оптимальним є грудне молоко та своєчасне введення прикорму. У дитячих лікувальних установах, де перебувають діти грудного віку, необхідно створити сприятливі умови і забезпечити можливість здійснення грудного вигодовування для матері та дитини.

Найголовнішими особливостями дитячого організму є його ріст та розвиток. Під ростом розуміють збільшення розмірів організму в цілому та окремих його частин (голови, тулуба, кінцівок), збільшення маси тіла. Антропометрія – це метод визначення зросту, маси тіла, окружності голови і грудної клітки. Знайомство з технікою антропометричних вимірювань та правильність оцінювання результатів необхідне для майбутнього лікаря.

Конкретні цілі:

- набуття професійних навичок роботи медичної сестри маніпуляційного та процедурного кабінетів педіатричного стаціонару;
- оволодіння навичками організації режиму та догляду за хворими дітьми;
- оволодіння основними принципами медичної етики та деонтології.

Знати:

1. Правила прикладання дітей до грудей при природному вигодовуванні.
2. Техніку вигодовування дітей з рідка при природному вигодовуванні.
3. Виконання гігієнічної ванни немовляті, підмивання залежно від статі.

4. Методика промивання очей, чистки вух, носових ходів, оброблення пуповидного залишку у новонародженої дитини; закапування крапель в очі, вуха, ніс.

5. Методика проведення антропометричних вимірів (ріст, маса, окружність грудної клітки і живота) у дітей різних вікових груп.

Уміти (перелік практичних навичок):

1. Правильно прикладати дітей до грудей при природному вигодовуванні.

2. Годувати дітей із пляшечки при штучному вигодовуванні.

3. Годувати дітей при змішаному вигодовуванні.

4. Проводити гігієнічну і лікувальну ванну дітям грудного віку.

5. Підмивати дитину залежно від статі.

6. Проводити туалет очей, вух, носа та обробляти пуповинний залишок.

7. Проводити антропометричні вимірювання (зросту, маси, окружності грудей і живота) дітей різного віку.

Базові знання, уміння, навички, необхідні для вивчення теми (міждисциплінарна інтеграція)

Назви попередніх дисциплін	Отримані навички
1. Нормальна анатомія	Знання анатомічних особливостей травної системи у дітей
2. Нормальна фізіологія	Знання особливостей функціонування травної системи у дітей залежно від віку

Контрольні питання до заняття:

1. Назвіть правила прикладання дітей до грудей при природному вигодовуванні.

2. Розкажіть про техніку вигодовування дитини з пляшечки при штучному вигодовуванні.

3. Як необхідно проводити гігієнічну ванну грудній дитині? Як необхідно підмивати дівчаток?

4. Розкажіть про техніку промивання очей, очищення носа та вух.

5. Як проводиться обробка пуповидного залишку в новонародженої дитини?

6. Як правильно закапувати краплі в очі, ніс та вуха дитини?

7. Розкажіть про техніку проведення антропометричних вимірювань (зросту, маси, окружності грудей та живота) у дітей різного віку.

Графологічні структури окремих питань теми

1. Харчування дитини в стаціонарі – *додаток 1*

2. Догляд за хворими дітьми у стаціонарі дитячої лікарні – *додаток 2.*

3. Антропометричні вимірювання – *додаток 3.*

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

1. Догляд за хворими / Ю. П. Гніденко, О. М. Ковальова, В. М. Лісовий та ін. ; за ред. О. М. Ковальової. – К. : ВСВ Медицина, 2010. – 488 с.
2. Касевич Н. М. Практикум з сестринської справи / Н. М. Касевич. – К. : Здоров'я, 2005. – 464 с.
3. Пасечко Н. В. Основи сестринської справи / Н. В. Пасечко. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2013. – 544 с.
4. Мазурин А. В. Общий уход за детьми / А. В. Мазурин, А. М. Запрудный, К. И. Григорьев. – М. : Медицина, 1998. – 292 с.
5. Калиновська Л. С. Загальний догляд за дітьми / Л. С. Калиновська, В. І. Гроховський. – К. : Вища школа, 1993. – 116 с.
6. Руководство к практическим занятиям по уходу за здоровым и больным ребенком / А. Н. Бурая, И. А. Головкин, В. С. Тихомирова, М. П. Шанина. – М. : Медицина, 1985. – 191 с.
7. Усов И. Н. Практические навыки педиатра / И. Н. Усов, М. В. Чичко, Л. Н. Астахова. – Минск : Высшая школа, 1990. – 399 с.
8. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми / за ред. В. Г. Майданика, К. Д. Дуки. – К. : Знання України, 2002. – 356 с.

Додаткова:

1. Майданик В. Г. Ваша дитина (догляд та виховання) / В. Г. Майданик, В. Г. Бурлай. – К., 2004. – 298 с.
2. Сайт "Нормативно-директивні документи МОЗ України"
<http://mozdocs.kiev.ua/index.php?nav=8>
3. Нормативно-правові акти:
 - Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" № 2801/ХІІ від 19.11.1992 року.
 - Указ Президента України "Про Національну програму «Діти України»" № 63/96 від 18.01.1996 р.
 - Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації" на 2002–2011 роки" № 14 від 10.01.2002 р.
 - Наказ МОЗ України "Про організацію та забезпечення медичної допомоги новонародженим в Україні" № 4 від 05.01.96 р.
 - Наказ МОЗ України "Про організацію та забезпечення медичної допомоги новонародженим в Україні" № 4 від 05.01.96 р. зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОЗ України № 59 від 10.02.2003 р.
 - Наказ МОЗ України "Про затвердження Клінічного протоколу медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років" № 149 від 20.03.2008.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Хто призначає в стаціонарі годування дітей першого року життя?
 - A. Дітсестра.
 - B. Постова медсестра.
 - C. Спеціально навчена санітарка молочної кухні.
 - D. Мама дитини – годування «на вимогу» дитини.
 - E. Лікар.
2. Який вид вигодовування на першому році життя не використовується?
 - A. Природне.
 - B. Штучне.
 - C. Вибіркове.
 - D. Змішане.
 - E. Часткове (доповнене) природне.
3. Яка частота годування дитини 5 міс до введення прикорму?
 - A. 10.
 - B. 8.
 - C. 6.
 - D. 5.
 - E. 4.
4. Яка частота годування дитини після введення прикорму?
 - A. 10.
 - B. 8.
 - C. 6.
 - D. 5.
 - E. 4.
5. До ознак недостатнього харчування дитини першого року життя не відноситься:
 - A. Погане збільшення маси.
 - B. Занепокоєння дитини в проміжку між годівлями.
 - C. Значна тривалість сну.
 - D. Відставання в психомоторному розвитку.
 - E. Пізніше прорізування зубів.
6. Контрольне годування проводять для контролю:
 - A. Активності смоктального рефлексу.
 - B. Правильності проведення годування.
 - C. Кількості з'їденого молока за одне годування.
 - D. Тривалості одного годування.
 - E. Активності рефлексу Кусмауля.
7. Що таке прикорм?
 - A. Годування дитини приготовленою їжею.
 - B. Годування дитини сумішшю при недостатній лактації в матері.
 - C. Поступова заміна материнського молока приготовленою їжею.
 - D. Годування дитини сумішшю.
 - E. Годування дитини лікувальною сумішшю.
8. У якому віці вводять прикорм (міс)?
 - A. 2.
 - B. 4.
 - C. 5.
 - D. 6.
 - E. 8.
9. Де зберігають соски для годування дітей?
 - A. У скляному сухому посуді із кришкою.
 - B. У шафі.
 - C. У спеціальному розчині.
 - D. У банці без кришки.
 - E. У сухожаровій шафі.

10. Як довго можна зберігати готову суміш при кімнатній температурі?
 А. 12 год. В. 2 год. С. 6 год. D. Добу. E. Не можна зберігати.
11. Температура води при купанні в перший місяць життя (°C):
 А. 36–36,5. С. 37,0–37,5. E. 35,5–36,0.
 В. 36,5–37,0. D. 37,5–38,0.
12. Окружність голови вимірюється:
 А. По серединній лінії чола, кінчикам вух.
 В. По лінії росту волосся, потиличному бугру.
 С. По надбрівних дугах, потиличному бугру.
 D. По надбрівних дугах, кінчикам вух.
 E. По серединній лінії чола, потиличному бугру.
13. Окружність грудної клітки вимірюється:
 А. Посередині лопаток і над сосками.
 В. Посередині лопаток і під сосками.
 С. Під кутами лопаток і над сосками.
 D. Під кутами лопаток і під сосками.
 E. Все перераховане невірно.
14. Де зберігають посуд для годування дітей першого року життя?
 А. У мийній кімнаті. D. У роздавальній.
 В. У їдальні. E. У кімнаті сестри-хазяйки.
 С. На молочній кухні.
15. Після годування дитина якийсь час повинна перебувати:
 А. Лежачи в горизонтальному положенні.
 В. Лежачи з піднятою головою.
 С. На руках у вертикальному положенні.
 D. Не має значення.
 E. Лежачи з піднятим ножним кінцем.
16. Що використовують для дачі прикорму?
 А. Пляшечку. D. Ложечку.
 В. Поїльник. E. Все перераховане вище.
 С. Чашку.
17. Хто проводить антропометричне вимірювання дітей?
 А. Лікар. С. Санітарка. E. Фельдшер.
 В. Медсестра. D. Батьки.
18. Що є еталоном для оцінки фізичного розвитку?
 А. Центильні таблиці. D. Все викладене вище.
 В. Таблиці сигмальних відхилень. E. Жодне з викладеного вище.
 С. Номограми.
19. Основними критеріями оцінки фізичного розвитку є:
 А. Маса тіла. D. Все перераховане вище.
 В. Довжина тіла (зріст). E. Жодне із зазначеного.
 С. Окружність голови й грудної клітки.

20. Як часто регулюють горизонтальні механічні ваги?
 А. 1 раз на місяць. Д. Перед кожним вимірюванням.
 В. 1 раз на тиждень. Е. 1 раз у 3 міс.
 С. 1 раз на день.
21. Методика точного визначення показника маси тіла дитини проводиться:
 А. Вранці до першої годівлі. Д. Перед денним сном.
 В. У будь-який час. Е. Після дефекації.
 С. Увечері перед сном.
22. До якого віку проводиться вимірювання маси тіла на горизонтальних вагах?
 А. До 3 міс. В. До 6 міс. С. До 1 року. Д. До 3 років. Е. До 1,5 років.
23. З якого віку проводиться вимірювання маси тіла вертикальними медичними важільними вагами?
 А. З 3 міс. В. З 6 міс. С. З 1 року. Д. З 3 років. Е. З 1,5 років.
24. Як називається пристрій для вимірювання довжини тіла?
 А. Сантиметрова стрічка. С. Лінійка. Е. Альтиметр.
 В. Рулетка Д. Ростомір.
25. Довжина тіла дитини першого року життя вимірюється:
 А. Сантиметровою стрічкою.
 В. Вертикальним вимірювачем зросту.
 С. Горизонтальним вимірювачем зросту.
 Д. Лінійкою.
 Е. Альтиметром.
26. Довжина тіла дитини старше року вимірюється:
 А. Сантиметровою стрічкою.
 В. Вертикальним вимірювачем зросту.
 С. Горизонтальним вимірювачем зросту.
 Д. Лінійкою.
 Е. Альтиметром.

Завдання для індивідуальної роботи студента

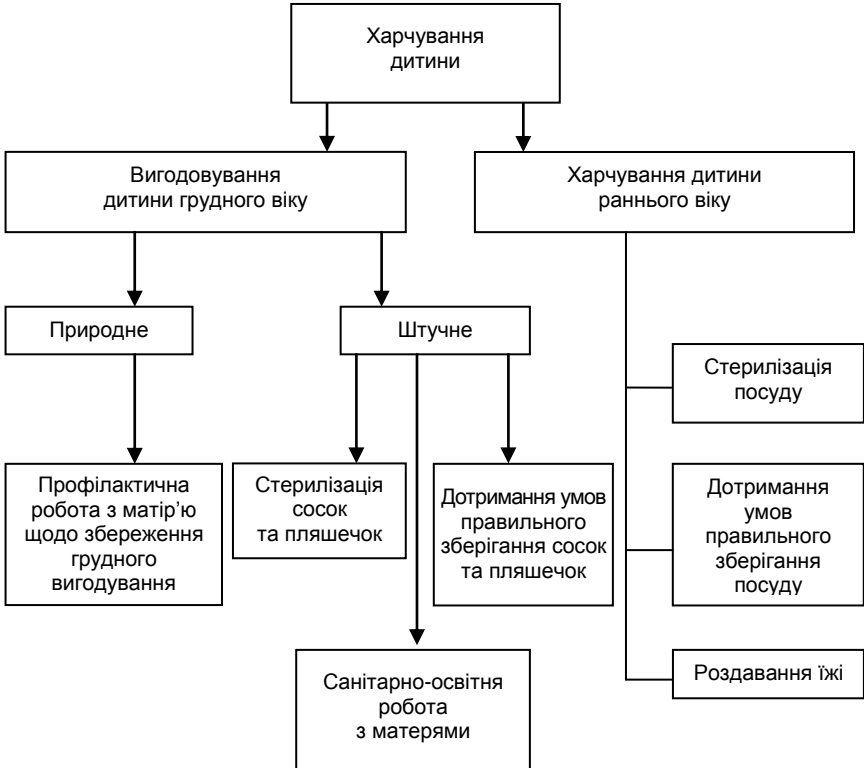
Підготувати бесіду з медичними сестрами про необхідність підтримки природного вигодовування малюка.

Підготувати бесіду з матерями про переваги природного вигодовування малюка.

ЭТАЛОНЫ ОТВЕТОВ НА ТЕСТОВЫЕ ЗАДАНИЯ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
В	Д	С	Д	Д	Д	С	С	С	Д	А	В	С
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Д	Д	А	Д	С	А	С	А	С	С	Д	С	В

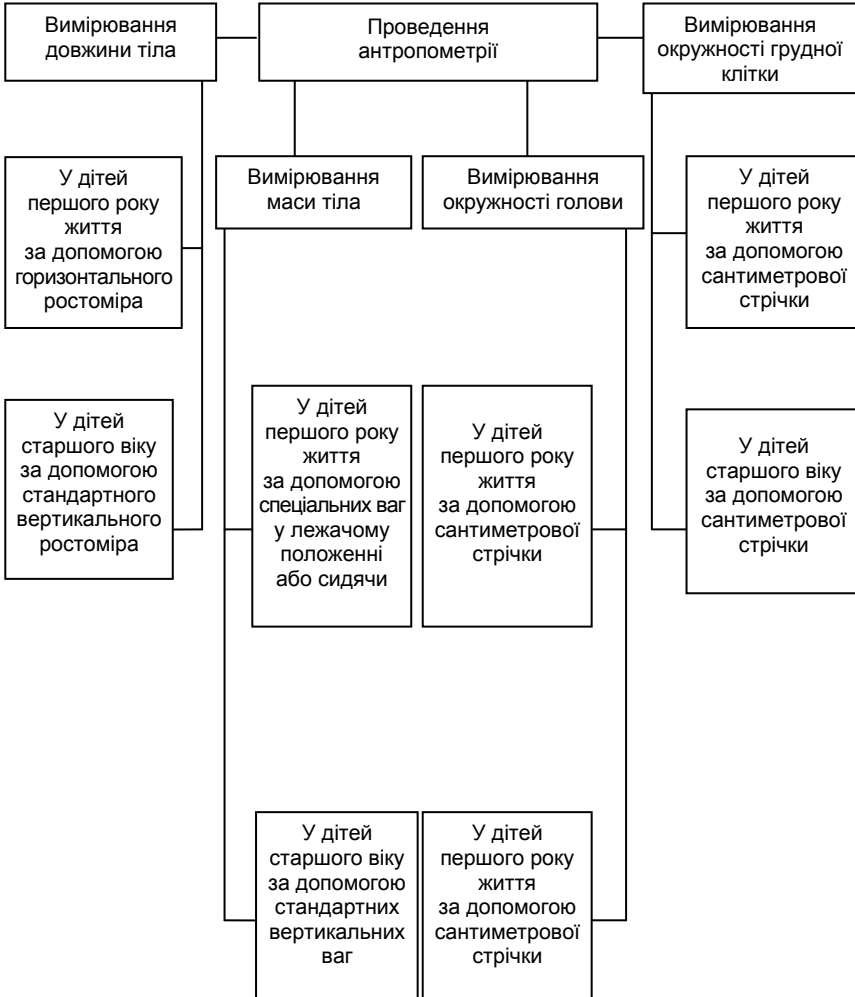
**Графологічна структура теми:
"Харчування дитини в стаціонарі"**

**Графологічна структура теми:
"Догляд за хворими дітьми у стаціонарі дитячої лікарні"**

**Графологічна структура теми:
"Антропометричні вимірювання"**

Навчальне видання

**ТЕМА 5. ОBOB'ЯЗКИ МЕДСЕСТРИ
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ
ДІТЕЙ РІЗНОГО ВІКУ,
ВИГОДОВУВАННЯ ДІТЕЙ
ПЕРШОГО РОКУ ЖИТТЯ**

***Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної роботи студентів
з дисципліни "Сестринська практика"***

Упорядники Клименко Вікторія Анатоліївна
 Кандиба Василь Петрович
 Плахотна Ольга Миколаївна
 Ащеулов Олександр Михайлович
 Карпушенко Юлія Валентинівна

Відповідальний за випуск В. А. Клименко

Редактор М. В. Тарасенко
Коректор Є. В. Рубцова
Комп'ютерна верстка О. Ю. Лавриненко

План 2015, поз. 85.
Формат А5. Ризографія. Ум. друк. арк. 0,8.
Зам. № 15–3287.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Леніна, 4, м. Харків, 61022
izdatknmu@mail.ru, izdat@knmu.kharkov.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.

ТЕМА 5
ОБОВ'ЯЗКИ МЕДСЕСТРИ
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ ДІТЕЙ
РІЗНОГО ВІКУ, ВИГODOVУВАННЯ ДІТЕЙ
ПЕРШОГО РОКУ ЖИТТЯ

*Методичні вказівки
для самостійної позааудиторної
роботи студентів
з дисципліни "Сестринська практика"*